

بِه
نَام
خِدا

فصم فلسفه

((اندیشه در روزگار باستان و دوره یونانی مآبی))

جون ا. پرایس

مترجم: رضا علیزاده

سرشناسه	پرایس، جون ا. Price, Joan A.
عنوان و پدیدآورنده	فهم فلسفه: اندیشه در روزگار باستان و دوره یونانی مآبی / جون ا. پرایس؛ مترجم رضا علیزاده.
مشخصات نشر	تهران، روزنه، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	۱۹۲ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۳۳۴-۳۲۷-۹
وضعیت فهرست نویسی	فپا :
یادداشت	کتاب حاضر ترجمه کتاب Ancient and Hellenistic Thought می باشد.
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: اندیشه در روزگار باستان و دوره یونانی مآبی.
موضوع	: فلسفه یونانی
شناسه افزوده	: علیزاده، رضا، ۱۳۴۳ - ، مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۸۹ ف۴/ف۲/ب۱۷۵
رده بندی دیوی	۱۸۰/۹۳۸
شماره کتابشناسی ملی	۲۱۵۰۱۴۴

فهم فلسفه (اندیشه در روزگار باستان و دوره یونانی مآبی) جون ا. پرایس مترجم: رضا علیزاده

طرح جلد: سید صدرالدین بهشتی

چاپ پنجم: ۱۳۹۸

قیمت: ۱۹۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۴۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: واژه پرداز اندیشه

آدرس: خیابان مطهری، خیابان میرزای شیرازی شیرازی جنوبی، پلاک ۲۰۲، واحد ۳

تلفن: ۸۸۸۵۳۶۳۱-۸۸۸۵۳۷۳۰ ☎️ شماره: ۸۶۰۳۴۳۵۹

ISBN: 978-964-334-327-9

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۳۴-۳۲۷-۹

☀️ تمام حقوق برای مؤلف محفوظ است ☀️

فهرست

فصل ۱۱

- پیشا-سقراطی‌ها: نخستین فیلسوفان یونان ۱۱
- قبل از پیشا-سقراطیان ۱۳
- اولین فیلسوفان ۱۶
- طالس ۱۹
- عصاری زیتون ۱۹
- خورشید و اهرام ۲۰
- آناکسیماندروس ۲۱
- بی‌کران ۲۲
- تکامل ۲۲
- آناکسیمنس ۲۳
- شیوه‌های جدید نگرش به جهان ۲۴
- فیثاغورس ۲۴
- عدد ۲۵
- اعتدال خوش‌آهنگ ۲۶
- طبقات مردم ۲۶
- تولد دوباره ۲۸
- قواعد تزکیه ۲۹
- آیسارای لوکانیایی ۲۹
- هراکلیتوس ۳۰
- آتش الهی ۳۱
- وضع سیال ۳۲
- بازی تضادها ۳۲

۳۳	خدا عقل است.....
۳۴	فیلسوفان الثانی.....
۳۴	پارمنیدس.....
۳۸	زنون.....
۳۸	مسیر مسابقه.....
۴۰	کثرت‌گراها.....
۴۱	امپدوکلس.....
۴۲	چهار عنصر.....
۴۲	مهر و کین.....
۴۳	آناکساگوراس.....
۴۴	بذرها.....
۴۴	عقل یا نوس.....
۴۵	خورشید.....
۴۷	اقیان.....
۴۷	لوکیپوس.....
۴۸	دموکریتوس.....
۴۸	اتم‌ها.....
۵۰	اتم‌های نَفَس.....
۵۱	اخلاقیات.....
۵۱	پیوند با دوره کلاسیک.....

فصل ۲

۵۳	دوره کلاسیک: سوفیست‌ها و سقراط.....
۵۶	سوفیست‌ها.....
۵۹	پروتاگوراس.....
۶۱	نسبیت‌گرایی.....
۶۲	گورگیاس.....

تراسوماخوس.....	۶۳
سقراط.....	۶۶
زندگی سقراط.....	۶۸
ندای باطنی سقراط.....	۶۹
وَحْشِ دلفی.....	۶۹
روش سقراطی.....	۷۰
فلسفه اخلاق.....	۷۴
محاكمه سقراط.....	۷۵
مرگ سقراط.....	۷۹
پیوند با افلاطون.....	۷۹

فصل ۳

دوره کلاسیک: افلاطون.....	۸۱
اهمیت نَفْس.....	۸۳
زندگی افلاطون.....	۸۴
روش کار سقراطی.....	۸۶
نَفْس.....	۸۷
نامیرایی نَفْس.....	۸۸
فلسفه اخلاق.....	۹۰
نظریه معرفت.....	۹۱
تمثیل غار.....	۹۱
خط منقسم.....	۹۴
مرحله پندار.....	۹۷
مرحله عقیده.....	۹۸
مرحله تفکر.....	۹۹
مرحله هوش (تعقل/شهود).....	۱۰۰
نردبان عشق.....	۱۰۱

۱۰۳.....	فلسفه سیاسی و آرمان‌شهر.....
۱۰۶.....	پیوند با ارسطو.....

فصل ۴

۱۰۹.....	دوره کلاسیک: ارسطو.....
۱۱۲.....	زندگی ارسطو.....
۱۱۵.....	صورت و ماده.....
۱۱۶.....	بالقوه و بالفعل.....
۱۱۷.....	علت‌های چهارگانه.....
۱۱۷.....	مُحرَك نامتحرک.....
۱۱۹.....	نَفْس.....
۱۲۲.....	حواس.....
۱۲۳.....	فلسفه اخلاق.....
۱۲۷.....	اعتدال زرین.....
۱۲۸.....	فلسفه سیاسی.....
۱۲۹.....	پیوند با فلسفه یونانی‌مآبان.....

فصل ۵

۱۳۱.....	دوره یونانی‌مآبی.....
۱۳۵.....	فلسفه یونانی‌مآبی.....
۱۳۶.....	مکتب گلبی.....
۱۳۸.....	مکتب اپیکوری.....
۱۳۹.....	لذت.....
۱۴۰.....	زندگی پس از مرگ.....
۱۴۱.....	زندگی خوب.....
۱۴۱.....	رواقيان.....
۱۴۱.....	زنون.....

۱۴۲.....	خدا
۱۴۳.....	طبیعت انسان
۱۴۵.....	اپیکتئوس
۱۴۶.....	نگرش درست
۱۴۷.....	ترس
۱۴۷.....	مارکوس آورلیوس
۱۴۸.....	جهان بینی
۱۴۹.....	شهروندان
۱۵۰.....	مکتب شک اندیشی (اسکپتیک)
۱۵۱.....	سکستوس امپیریکوس
۱۵۱.....	حواس
۱۵۲.....	اخلاقیات
۱۵۳.....	مکتب نوافلاطونی
۱۵۳.....	فلوطین
۱۵۶.....	خدا یا واحد
۱۵۶.....	صدور
۱۵۸.....	صعود نفس
۱۵۹.....	هوپاتیای اسکندرانی
۱۶۰.....	چکیده و پیوند با دنیای قرون وسطی

پیوست‌ها

۱۶۳.....	یادداشت‌ها
۱۶۹.....	واژگان و اصطلاحات
۱۷۳.....	کتابشناسی
۱۷۷.....	منابعی برای مطالعه بیشتر
۱۸۱.....	نمایه

پیشا - سقراطی‌ها:
نخستین فیلسوفان یونان

اصل و ریشه فلسفه در حس شگفتی ماست

♦ارسطو♦

اولین فیلسوفان در دنیای غرب، فیلسوفان پیشا-سقراطی بودند، به عبارتی فیلسوفانی که قبل از سقراط (۴۶۹-۳۹۹ ق.م.) زندگی می‌کردند. آشنایی با افکار این اندیشمندان پیشرو ما را در جریان نخستین پرسش‌ها و نخستین جواب‌ها دربارهٔ طبیعت جهان و مایی که در آن زندگی می‌کنیم، قرار می‌دهد.

این فیلسوفان، حدود ۶۰۰ سال قبل از میلاد سولاتی از این دست را پرسیدند که «جهان چگونه به وجود آمد؟» و «جهان از چه چیزی ساخته شده است؟» آنها می‌خواستند بدانند چه چیزی همه چیز را منسجم نگه می‌دارد، به نحوی که زمین و هر چیزی که در آن است متلاشی نمی‌شود.

قبل از پیشا-سقراطیان

پیش از ۶۰۰ ق.م. مردم پاسخ همهٔ پرسش‌های خود را دربارهٔ زندگی و جهانی که در آن می‌زیستند، در اسطوره‌های گوناگون

مذهبی که سینه به سینه منتقل شده بود، پیدا می‌کردند. اغلب از خدایان و یا موجودات فوق بشری برای توضیح این مسایل کمک گرفته می‌شد. از نظر یونانیان، خدایان و موجودات فوق بشری اختیار و سرنوشت طبیعت و بشر را در اختیار داشتند. ما امروزه پیش‌بینی وضع هوا را امری بدیهی می‌انگاریم. می‌دانیم که چه چیزی باعث بارش باران، بروز سیل و وزش باد می‌شود. اما یونانیان باستان بر این اعتقاد بودند که خدایان عامل این رخدادهای طبیعی هستند و خدایان هستند که در مورد به ثمر نشستن یا خشک شدن محصولات از کم‌آبی، و سلامتی یا بیماری عزیزان‌شان تصمیم می‌گیرند.

حدود ۷۰۰ قبل از میلاد، ۱۰۰ سال قبل از اولین فیلسوفان، هومر شاعر معروف یونانی، سراینده/یلیلاد و/ودیس، خیلی از اسطوره‌ها را در اشعار خود ثبت کرد. او کوه اولپ را به گونه‌ای توصیف کرد که خدایانی مثل زئوس، آپولون، هروس، آتنه و دیونوسوس در آنجا بسیار مشابه انسان‌ها زندگی می‌کردند. این خدایان فوق بشری که به خدایان هومری معروف‌اند، می‌خوردند و می‌نوشیدند و به سرگرمی‌های مختلف مشغول می‌شدند. آنها که درست مثل انسان‌های فانی خودخواه و فریب‌کار بودند، رشوه هم می‌گرفتند. از آنجا که خدایان قدرتمند و هنگام خشم حتی کینه‌توز بودند، یونانی‌ها از این خدایان می‌ترسیدند. یونانی‌ها بر این اعتقاد بودند که خدایان مردم را به خاطر حرص و آز، غرور و اعمال

غیر اخلاقی کیفر می‌دهند. خدایان خودشان نیز همیشه پای‌بند اخلاقیات نبودند، اما قدرت‌شان از بشر بیشتر بود و خواستار اطاعت انسان‌ها بودند. بدین ترتیب اگر محصول کشاورز به ثمر نمی‌رسید، گمان بر این بود که او خدایان را ناخشنود کرده است. اگر بیماری در خانه شایع می‌شد، تصور می‌شد خدایان اهالی خانه را به سبب نافرمانبرداری کیفر می‌دهند.

هسیودوس شاعر یونانی ۷۰۰ قبل از میلاد در اثر خود با عنوان کارها و روزها با الهام گرفتن از هومر قدرت زئوس را می‌ستاید:

❖ به اراده زئوس بزرگ است که آدمیان فانی خوش‌نام یا بدنام می‌شوند، قدرشان شناخته می‌شود یا گمنام می‌مانند.

زیرا او چه آسان قدرت می‌دهد و قدرتمندان را از اریکه به زیر می‌آورد؛ چه آسان مغروران را فروتن می‌سازد و گمنامان را برمی‌کشد و چه آسان خمیدگان را راست می‌کند و افراشتگان را تباه می‌سازد....

زئوس تیزبین ... کسانی را که خشونت می‌ورزند و بی‌رحمی می‌کنند، مجازات می‌کند. از گناهان مردی بد تمام شهر کیفر می‌بیند ... و دردسر را بر سر مردمان نازل می‌سازد، قحطی را با طاعون همراه کند، چنان‌که مردان تلف می‌شوند و زنان فرزندی نمی‌زایند، و خانه‌ها انگشت‌شمار می‌شوند. ۱. ❖

پیشا-سقراطی‌ها روایت‌های شاعرانه هومر را از خدایان زیر سؤال بردند. آنها همچنین نظر هسیودوس مبنی بر این‌که زمین و آسمان رب‌النوع و الهه‌ای در آغوش هم بودند که سرانجام پسرشان آن دو را مجبور به جدا شدن از هم کرد، به پرسش گرفتند.

اولین فیلسوفان

هدف اولین فیلسوفان یافتن توضیحاتی طبیعی یا علمی به جای توضیحاتی ماوراءطبیعی یا الهی برای جهان و فرآیندهای آن بود. اولین فیلسوفان غربی حدود ۶۰۰ سال قبل از میلاد در میلئوس (ملطیه)، شهری یونانی در ایونیا، واقع در طرف مقابل آتن در آن سوی دریای اژه زندگی می‌کردند.

فیلسوفان ملطی به فیلسوفان طبیعی معروف بودند، چون هدف‌شان یافتن توضیحات طبیعی به جای توضیحات ماوراءطبیعی برای جهان و روال امور آن بود. آنها به اولین ماده‌گرایان نیز معروف بودند و پرسش‌هایی از این دست داشتند که «جهان از چه چیز ساخته شده؟» و «چگونه می‌توان توضیح داد که همه چیز در طبیعت همیشه تغییر می‌کند؟» آنها دنبال منشأی می‌گشتند که همه چیز از آنجا می‌آمد و همه چیز به آنجا بازمی‌گشت. ملطی‌ها به دنبال فهم قوانین طبیعت بودند.

این فیلسوفان پیشا-سقراطی کشف کردند که تغییر تنها هنگامی امکان‌پذیر است که منشأ یا جوهری پایدار وجود داشته باشد که

میلتوس اولین خانه فیلسوفان غربی در یونان باستان بود. این شهر در ترکیه فعلی قرار دارد. تئاتر میلتوس (بالا) حدود ۳۰۰ ق.م. به دست یونانی‌ها ساخته شد و بعدها از طرف رومی‌ها که امپراتوری یونان را فتح کردند مورد استفاده قرار گرفت.

باعث شود دنیا به هستی خود ادامه دهد. بدون این جوهر پایدار، هر تغییر به کلی جایگزین تغییر دیگر می‌شود و هیچ چیز انسجام خود را حفظ نمی‌کند. برای مثال شما هم‌اکنون همان شخصی هستید که هنگام تولد بودید. با این همه جسم، عواطف، افکار، نیازها و علایق شما تغییر کرده است. پس دلیلش چیست که می‌توانید به عکس زمان کودکی خود نگاه کنید و بگویید که «من اینجا شش ماهه هستم»؟ همه چیز شما تغییر کرده است، با این همه شما همان شخصی هستید که در شش ماهگی بودید. آیا چیزی در شما هست که دائمی و پایدار باشد؟ این «من» یا «شما» که تغییر نمی‌کند چیست؟

فیلسوفان طبیعی با تحقیق در طبیعت، و نه با مطالعه یا گوش دادن به قصه‌های خدایان می‌خواستند در مورد تغییر و پایداری شناخت به دست بیاورند. آنها حدس می‌زدند که همه چیزها از جوهر واحدی پدید می‌آیند، صورت‌های گوناگونی در زمان‌های مختلف به خود می‌گیرند، و بعد به همان جوهر اولیه بازمی‌گردند. این استنتاج پیشا-سقراطی جابه‌جایی عمده‌ای را از توضیح اسطوره‌ای برای اصل و ریشه کیهان نشان می‌دهد.

تنها پاره‌هایی از گفته‌ها و نوشته‌های این فیلسوفان طبیعی باقی مانده است. در حقیقت بیشتر اطلاعات ما درباره پیشا-سقراطی‌ها از نوشته‌های ارسطو به دست می‌آید که دو قرن بعد می‌زیست. بنا به گفته او اولین فیلسوف در دنیای غرب طالس بود.

طالس

طالس (حدود ۶۲۴-۵۴۶ ق.م.) به پدر فلسفه غرب معروف است. او اهل میلئوس بود. طالس ملطی اولین کسی بود که این سوال‌ها را پرسید: «جهان از چه جوهری ساخته شده است؟» و «آیا چیز پایداری در زیر همه این تغییرات وجود دارد؟» جواب او به هر دوی این پرسش‌ها آب بود. او می‌گفت آب جوهر اصلی هر چیزی در طبیعت است. همه چیزها رطوبت دارند، بنابراین آب باید همان جوهر پایداری باشد که انسجام همه چیز را حفظ می‌کند. ممکن است منظور طالس این بوده باشد که حیات از آب سرچشمه می‌گیرد و حیات دوباره به آب بازمی‌گردد، درست همان‌طور که آب تبدیل به یخ یا بخار، و باز دوباره به آب تبدیل می‌شود.

عصاری زیتون

ارسطو داستانی درباره نقشه طالس برای پول درآوردن تعریف می‌کند. اگرچه معروف بود که طالس یکی از خردمندترین مردان یونان است، مردم او را به سبب زندگی فقیرانه ریشخند می‌کردند و می‌گفتند که «اگر تو این قدر زیرک هستی، چرا ثروتمند نیستی؟» و «سود فلسفه چیست اگر نمی‌شود از آن برای پول درآوردن استفاده کرد؟» طالس به این آدم‌ها می‌گفت علاقه زیادی به پول ندارد، ولی مطمئن است که اگر فکر و ذکرش پول باشد ثروتمند شدن برایش کاری ندارد. آنها او را سر ثروتمند شدن به چالش طلبیدند